

TÜRKİYE’NİN BAŞLATTIĞI ANTI-DAMPİNG SORUŞTURMALARI ÜZERİNE AMPİRİK BİR ÇALIŞMA

Geliş Tarihi (Received Date) 24.11.2018
Kabul Tarihi (Accepted Date) 28.12.2018

Yılmaz Aydın SAYIN¹

Özet

GATT ve DTÖ gümrük vergilerinin aşağıya doğru çekilerek dünya ticaretinin daha serbest yapılabilir olmasını sağlamıştır. Üye ülkeler, bu uluslararası anlaşmalara uymakla yükümlü olduklarından; dış ticaret açıklarını kontrol edebilmek, yerli üreticileri ve sanayilerini korumak, haksız rekabetle mücadele edebilmek gibi nedenlerle tarife dışı engellere yönelmişlerdir. Tarife dışı engellerin pek çok çeşidi olsa da çalışmada anti-damping vergiler detaylı olarak anlatılmaya çalışılmıştır. DTÖ, diğer tarife dışı engellere karşı sert bir tavır gösterirken anti-damping vergilerin uygulanmasına belli şartların varlığı halinde müsaade etmektedir. Bu da bu tür vergilerin daha sık uygulanmasına neden olmuştur. Çalışmada, Türkiye’nin 2007-2017 yılları arasında başlattığı dumping soruşturmalarının; Türkiye’nin reel gayri safi yurtiçi hasılası, enflasyon oranı, soruşturma açtığı ülkelere yapılan ithalat artış hızı ve soruşturma açılan ülkelerin reel gayri safi yurtiçi hasılası gibi makro ekonomik göstergelerden etkilenip etkilenmediği incelenmiş; seçilen ticaret ortaklarının reel gayri safi yurtiçi hasılasındaki artışların, ülkemizin bu ülkelere karşı dumping soruşturması açmasında etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler : İthalatta Haksız Rekabet, Anti-Dumping Vergisi, Anti-Dumping Soruşturması

AN EMPIRICAL STUDY ON ANTI-DAMPING FILES INITIATED BY TURKEY

Abstract

GATT and WTO enable world trade to become freer by reducing the customs duties. As member states are supposed to stick to these international agreements, they tend to use non-tariff barriers due to the reasons such as controlling the foreign trade deficits, protecting the domestic producers and industries and preventing the unfair competition. Though various kinds of non-tariff barriers exist, anti-dumping duties are tried to be explained in detail in this study. While WTO opposes the other non-tariff barriers firmly, anti-dumping duties are allowed in certain circumstances. That causes these kinds of duties to be imposed more often. In this study it is examined whether or not anti-dumping investigations initiated by Turkey in the 2007-2017 period are affected by the macroeconomic indicators such as Turkey’s GDP, inflation rate, growth rate of the import from the countries that were initiated AD investigation and GDP of the countries under AD investigation, and it is concluded that GDP growth of the selected trade partners is effective for our country to initiate AD investigation against these countries.

Key Words : Unfair Competition in Import, Anti-Dumping Duty, Anti-Dumping Investigation

1.GİRİŞ

Uluslararası ticarete haksız rekabet, bir ülke veya ülke grubunun elindeki araçlardan bazılarını veya hepsini kullanarak genel kabul gören serbest rekabet ve iyi niyet kurallarından ayrılması; bu şekilde kendisine, rakiplerine göre birtakım avantajlar sağlamış olması şeklinde tanımlanabilir (Düztepe, 1993: 4).

Rekabet kurallarının her daim iyi çalıştığı ve iktisadi bütünlüğü sağladığı söylenemez. Rekabetin aksaklığından ötürü piyasada oluşan bozukluklar, üretici ve ihracatçıların lehine, tüketicilerin ise aleyhine sonuçlar çıkarabilmektedir. İlk başlarda haksız rekabet neticesinde fiyatlar aşağıya çekilmiş olsa da uzun dönemde tekrar artacak, tüketicilerin satın alma güçleri düşecek, dolayısıyla refah kaybı söz konusu olacaktır (Düztepe, 1993: 5). İthalatta haksız rekabete neden olan iki unsur sübvansiyon ve dumpingtir.

Sübvansiyon, devlet tarafından idare dışındaki üçüncü şahıslara herhangi bir karşı edim olmaksızın sağlanan ve maddi olarak ifade edilebilir menfaatlerdir. Burada sözü edilen menfaatler; hizmet, mal ya da para şeklinde olabilir. Sübvansiyonlar iki temel gerekçe ile uygulanırlar. Bunlardan ilki sübvansiyonun gelir dağılımının yeniden düzenlenmesinde bir araç olmasıdır. İkincisi ise

¹ Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bankacılık Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi, yilmazaydinsayin@gmail.com

sübvansiyonun piyasa mekanizmasının aksaklıklarını gidermede kullanılmasıdır (Kaymakcı, Avcı, Şen, 2007: 79-80).

Dampingin İngilizcede ki karşılığı ‘‘dumping’’ kelimesidir. Sözlük karşılığı; dökmek, atmak, boşaltmak anlamlarını taşır. Bu terim, uluslararası ticaretin serbestleştirilmesinde sorunların ortaya çıktığı zamanlarda kullanılmaya başlanmıştır. Kullanılmaya başlandığı zamanlarda fiyat düşüklüğünün nedenine bakılmaksızın malların yurt dışında ucuz satıldığı her durum dumping kavramına dahil edilmiştir. Ancak ucuz yapılan her ithalat dumpingli olmayabilir. Bu yüzden ilgili ülke piyasasındaki fiyatların altında gerçekleşen her ithalat dumping soruşturmasına konu edilemez. İktisatçılar için dumping kavramı, ilk defa Viner tarafından, ulusal pazarlar arasında fiyat farklılaştırmasını anlatmak için kullanılmıştır. Dumping, bir malın dış pazarda, iç pazardaki satış fiyatından daha düşük bir fiyatla satılması ve bu şekilde ortaya çıkan fiyat farklılaşmasıdır. Fiyat farklılaştırmasının ne kadar olduğunu tespit etmek amacıyla kullanılan kavram dumping marjıdır (Kaymakcı ve diğerleri, 2007: 67).

Dumping Marjı=(Normal Değer-İhraç Fiyatı)/İhraç Fiyatı(CİF) olarak hesaplanır. Aşağıda dumping marjı için örnek bir hesaplama yapılmıştır.

Normal Değer	:100\$
İhraç Fiyatı	:60\$
İhraç Fiyatı(CIF)	:65\$
Toplam Dumping Miktarı	:100-60=40\$
Dumping Marjı	:40/65=0.615(%61,5) (Yavuz, 2016: 212)

Normal değer ile kastedilen ihracatçı ülkedeki piyasa fiyatıdır. Malın CİF kıymeti ise fatura değerine navlun ve sigorta bedelinin eklenmesi ile bulunan değerdir.

Dampingin ithalat yapılan ülkeye etkisi ilk etapta olumlu görülmektedir. Çünkü tüketiciler aynı malı daha düşük bir bedel ödeyerek temin etmişlerdir. Ancak uzun vadede dumpingli malı üreten üreticiler tekel gücü kazanabilirler. Bu durumda sektör üzerinde hâkim duruma geçerek fiyatları şişirme şansları olacaktır (Cete, 1998: 27). Diğer taraftan dumpingli mal ithalatında gözlemlenecek artışlar, yerli üreticinin piyasadan çıkmasına sebep olmaktadır. Dumpingli ithalat nedeniyle yerli üretici fiyatı düşürmek zorunda kalacaktır. Bunun sonucunda; kalitesiz girdi kullanımı, işten çıkarmalar nihayetinde üretimi durdurma kaçınılmazdır.

İhracatçı firma ise dumping sonrasında kazanç sağlamış gibi görünebilir. Ancak ürünün yurtiçi fiyatından daha düşük bir fiyatla yurtdışına satılması, ürünün yerli tüketicisinin aynı ürünü daha pahalıya aldığı anlamına gelir ki yerli tüketicinin refah seviyesinde düşüşe sebep olunmuştur. Üstelik dumping yapan ihracatçı firmanın bu hareketi sonucu ithalat ülkesinin mevzuatından ötürü cezai müeyyidelerle karşılaşması ihtimali de söz konusudur (Büyükmütlu, 2011: 60).

Bir başka etki ise ithalat yapan ülkeye aynı eşyayı dumping yapmadan ihraç eden üçüncü ülkenin, ithal ülkesindeki yerli üreticiler kadar zarar görecektir. Dumpingli fiyatla rekabet edemeyen üçüncü ülke ihracatçıları piyasadan çekilmek zorunda kalabilirler (Elele, 2008: 53).

Uluslararası ticaretin adil yapılması bütün ülkelerin ortak problemidir. Bu yüzden dumpinge karşı gerek uluslararası gerekse ulusal düzeyde önlemler alınmaya çalışılmıştır. 1904 yılında çıkarılan Kanada Gümrük Kanunu dumpinge karşı alınan önlemlere başlangıç teşkil etmektedir. Ardından 1905 yılında Yeni Zelanda, 1910’da Avustralya, 1914’te Güney Amerika, 1916’da Amerika dumpinge karşı mevzuat düzenlemelerine gitmişlerdir. 1.Dünya Savaşı sonrasında haksız rekabete karşı önlem alan ülkelerin sayısı hızla artmıştır. Alınan bu önlemler sonrasında dünya ticaret hacminin daralması üzerine 1920 yılında Brüksel Uluslararası Finans Konferansı ve 1927 yılında Cenevre Dünya Ekonomi Konferansı ile dumpinge karşı alınacak önlemler hakkında uluslararası düzeyde mutabakat sağlanmaya çalışılmıştır. Bu gelişmeler ışığında ülkelerin bir payda da birleşmeleri 1947 yılında imzalanan GATT(Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması) ile olmuş; uluslararası düzeyde haksız rekabete karşı ilk önlemler bu anlaşmayla alınmıştır (Büyükmütlu, 2011: 68). GATT’ ın VI. maddesine göre dumping, bir malın normal değerinden daha düşük bir fiyatla bir başka ülkeye ihraç edilmesidir. Dumping yapılan bu ihracatın; ithalatçı ülkenin üretim dalına verdiği zarar, zarar tehlikesinin var olması ya da bir üretim dalının kurulmasının gecikmesine sebebiyet vermesi durumlarında ithalatçı ülke dumping marjı kadar anti-dumping vergisi uygulayabilmektedir. Dumping ile ihracat yapan ülkeye

ithalatçı ülke adına başka üye ülkelerce de dumping soruşturması açılabilir. GATT esasında dumpingi yasaklamamaktadır. İhracatın dumpingli olması durumunda ithalatçı üye ülkeleri dumping marjı kadar anti-dumping vergisi koyma konusunda yetkili kılmıştır (Boztaş, 2012: 55-56). GATT Uruguay Round Müzakereleri sonucunda 01.01.1995 tarihinde imzalanan nihai senetle GATT'ın üstlendiği görevleri devralan daha geniş kapsamlı bir örgüt olarak, DTÖ(Dünya Ticaret Örgütü) kurulmuştur.

2.Literatür İncelemesi

Anti-dumping vergiler günümüzde gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkeler tarafından yaygın biçimde uygulanmaktadır. Anti-dumping önlemlerin tarihi oldukça eskiye dayansa da ancak 1970'li yıllarda yaygın olarak kullanılan bir araç haline gelmiştir. İlk etapta gelişmiş ülkelerin kullandığı bir önlemken 1990'lı yıllara gelindiğinde gelişmekte olan ülkelerin de sıkça başvurduğu görülmektedir. GATT ve DTÖ' nün, diğer tarife dışı engellere karşı sert bir tavır gösterirken dumpinge karşı tedbirlerin uygulanmasına gerekli şartların varlığı halinde müsaade etmesi bu önlemlerin sık kullanılma nedenidir. GATT ve DTÖ sonrası dünya ticaretinin serbestleşmesi üzerine kendi sanayilerini uluslararası rekabetten korumak isteyen ülkeler yine GATT ve DTÖ' nün belli şartların varlığı halinde yasallık kazandırdığı anti-dumping vergilere sıklıkla başvurur hale gelmişlerdir (Türkcan ve Dişbudak, 2005: 150-151). Anti-dumping vergisini uygulayan ve bunun sanayisine sağladığı faydayı gören ülkeler için bu vergileri kaldırmanın zor olduğu da bir gerçektir (Bown, 2008: 286).

Anti-dumping önlemlerin sıklıkla başvuru alan bir tarife dışı engel olmasıyla beraber iktisatçılarda konuyla ilgili ampirik çalışmalar yapmışlardır. Yapılan bu çalışmaları iki ana grupta toplamak mümkündür. Bunlardan ilki dumping soruşturmasının dış ticarete olan etkilerini incelemiştir. Dumping soruşturmasına konu edilen eşya ve menşe ülkenin, soruşturma öncesindeki ve sonrasındaki ticaret hacmi incelenmiş ve ithalat hacminin ciddi bir biçimde azaldığı görülmüştür. Yapılan diğer grup çalışmalarda ise soruşturma açılmasını etkileyen unsurlar ve soruşturma sonuçlarına etki eden unsurlar üzerine analiz yapılmıştır(Avşar, 2014: 44). Çalışmamız ikinci gruba dahil olup; makro ekonomik göstergelerin açılan dumping soruşturmaları üzerindeki etkisini test etmeyi amaçlamıştır.

Yapılan literatür taramasında, makro ekonomik değişkenlerin dumping soruşturmalarına etkisini konu alan aşağıdaki çalışmalara ulaşılmıştır.

Knetter ve Prusa(2000), 1980-1998 döneminde Avustralya, Kanada, ABD ve Avrupa Birliği ülkeleri için yaptıkları çalışmada; döviz kuru artışlarının dumping soruşturması açılmasını %33 oranında arttırdığı, gayri safi yurtiçi hasıladaki %1'lik düşüşün ise soruşturmada %23 gibi çok büyük artışlara neden olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Aggarwal(2003), 1980-2000 yılları arasında 99 ülke için geniş çaplı bir çalışma yapmıştır. Çalışmada ülkeler düşük, orta ve yüksek gelir gruplarına ayrılarak panel veri yöntemiyle test edilmiştir. Kullanılan hipotezler ise aşağıdaki gibidir.

- Yerli faaliyetlerdeki düşüşler dumping soruşturmalarına pozitif yönde etki eder.
- İthalattaki artışlar dumping soruşturmalarını artırır.
- Gümrük vergilerini düşüren ülkeler, dumping soruşturmalarına daha sık başvururlar. Tarifelerle dumping soruşturmaları arasında ters yönlü bir ilişki vardır.
- Bir ülkenin başlattığı dumping soruşturmaları geçmişte o ülkeye başlatılan dumping soruşturmalarıyla doğrusal yönlüdür.

Yapılan test sonrası düşük ve orta gelirli ülkelerdeki ithalatın artış hızının dumping soruşturması açılmasına olan etkisinin, yüksek gelir grubundaki ülkelere göre daha fazla olduğu sonucuna varılmıştır. Yüksek gelir grubundaki ülkelerin ise dumping soruşturması açmalarında yurtiçi üretimlerinin daha belirleyici olduğu sonucuna varılmıştır. Gümrük vergilerinin aşağıya doğru hareketi ve misilleme etkisinin ise tüm gelir grubundaki ülkelerin dumping soruşturması açmasında etkili olduğu gözlenmiştir. Bütün bunlara göre dumping soruşturmasının dış ticarete adaleti sağlamaktan uzak olduğu söylenmiştir.

Türkcan ve Dişbudak(2005: 159-162) seçtikleri makro ekonomik değişkenlerin, 1995-2003 yılları arasında Türkiye'nin 20 ticaret ortağına açtığı dumping soruşturmalarına etkisini incelemiştir. Bu bağlamda belirlenen hipotezler:

- Damping soruşturmasını başlatan ülkenin gayri safi yurtiçi hasılası ile damping soruşturmaları arasında ters yönlü bir ilişki vardır.
- Damping soruşturmasını başlatan ülkenin ithalatındaki artışlarla açtığı damping soruşturma sayısı doğrusaldır.
- Damping soruşturmasını başlatan ülkenin reel döviz kurundaki değer artışıyla soruşturma sayısı arasında doğrusal bir ilişki vardır.
- Damping soruşturmasına uğrayan ülkenin gayri safi yurtiçi hasılası ile açılan soruşturma sayısı doğrusal yönlüdür.

Çalışmada Negatif Binomial Regresyon(NBR) modeli kullanılmıştır. Ayrıca ülkemizde uygulanan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkındaki Kanun uyarınca soruşturma süresi bir yıldır. Soruşturmanın başlatıldığı dönemden bir yıl önceki makro ekonomik unsurlara göre karar verileceğinden bir yıllık gecikme regresyon analizine dâhil edilmiştir. Sonuçlara göre, ithalat artışı ve gayri safi yurtiçi hasıla değişkeni beklendiği gibi sonuç verirken döviz kuru değişkeni ve diğer ülkelerin gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızları istatistiksel olarak anlamlı çıkmamıştır.

Bown(2008: 285), 1995-2002 döneminde 9 gelişmekte olan ülke için probit model kullanarak yaptığı çalışma sonucunda damping soruşturması açılmasında; sanayi firmalarının ithal rekabetiyle karşılaşmalarının, negatif makro ekonomik değerlerin, sanayilerin üretimlerinde yaşanan hızlı düşüşlerin etkili olduğunu söylemiştir.

Kaplan(2014: 46-50), yaptığı çalışmada 2003-2013 yıllarını kapsayan dönemde ülkemizin 15 ticaret ortağına açmış olduğu damping soruşturmalarını Türkcan ve Dişbudak'ın(2005) yapmış olduğu çalışmayı esas alarak incelemiştir. Bu çalışmada da NBR modeli kullanılarak, ülkemizin açmış olduğu damping soruşturmalarının sayısına; reel döviz kuru, ithalat artış hızı, Türkiye'nin reel gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızı ve diğer ülkelerin reel gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızının etkisi incelenmiştir. Yapılan bu çalışmada da reel döviz kuru dışındaki değişkenlerin tamamı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Özer ve Erkal(2016: 445-449), yaptığı çalışmada Türkcan ve Dişbudak'ın(2005) çalışmasında olduğu gibi NBR modelini kullanmıştır. 1989-2011 yıllarını kapsayan dönemde, ülkemizin bir yılda açmış olduğu damping soruşturmalarını bağımlı değişken olarak almış; açıklayıcı değişken olarak da döviz kurları, ithalat artış hızı, Türkiye'nin reel gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızı ve diğer ülkelerin reel gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızı kullanılmıştır. Modelde kullanılan değişkenlerden reel döviz kuru hariç diğerleri istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Yapılan bu çalışmada Türkcan ve Dişbudak(2005)'in çalışmasından farklı olarak, diğer ülkelerin reel gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızlarının da anlamlı olduğu saptanmıştır.

3.Ekonometrik Model

Çalışmada, Türkiye'nin 2007-2017 yılları arasını kapsayan dönemdeki bazı makro ekonomik değişkenlerinin açılan damping soruşturma sayısına etkisi araştırılacaktır. Ülkemizin açmış olduğu damping soruşturmaları bağımlı değişken olarak kabul edilmiştir. 2007-2017 döneminde ülkemiz 35 farklı ülkeye damping soruşturması açmıştır. Ancak belirtilen dönemde bazı ülkelerin 1 adet soruşturmaya maruz kaldığı görülmektedir. Bu sebeple veri sayısının yetersiz kaldığı ülkeler analizde kullanılmamış; çalışma 17 ülke için yapılmıştır. Analizde kullanılan ülkeler: Çin, Çin Tayvanı, Mısır, Almanya, Çin Hong Kongu, Hindistan, Endonezya, İsrail, İtalya, Kore Cumhuriyeti, Malezya, Romanya, Rusya, Suudi Arabistan, Tayland, ABD ve Vietnam'dır.

Makro ekonomik göstergelerin damping soruşturmalarına olan etkileri aşağıda belirtilen hipotezler çerçevesinde incelenecektir.

- İthalatın arttığı dönemlerde ithal eşyasıyla rekabet edemeyen yerli üreticilerin zarar görme riski artacağından damping soruşturma sayısı da artacaktır. İthalat artış hızıyla açılan damping soruşturması arasında doğrusal yönde bir ilişki vardır.
- Ülke içerisindeki üretimin düşmesiyle ithal edilen eşyanın oluşturduğu zarar tehdidi artacağından damping soruşturmalarının sayısı da artacaktır. Gayri safi yurtiçi hasıla ile açılan damping soruşturması arasında ters yönlü bir ilişki vardır.

- Ticaret yapılan ülkelerdeki üretimin artması sonucu, eldeki üretim fazlası ürünler düşük fiyatlarla ihraç edilmek istenecek bu durum ithal ülkesindeki benzer mala zarar vereceğinden dumping soruşturmalarının sayısını artıracaktır. Diğer ülkelerin gayri safi yurtiçi hasılası ile açılan dumping soruşturması arasında doğrusal bir ilişki vardır.

- Dumping soruşturmasını açan ülkede enflasyonist bir ortamın varlığı halinde yerli ürünlerin fiyatı artacak görece daha ucuza ithal edilen ürünler tercih edilebilir hale gelecektir. Ülke içerisinde satın alma gücünün düşmesiyle zarara uğrayan yerli üreticiler dumping soruşturması açılması için daha sık müracaat edeceklerdir. Enflasyon ile dumping soruşturmaları arasında doğrusal bir ilişki vardır.

Yukarıda belirlenen hipotezler çerçevesinde oluşturulan model; $ADit = \beta_0 + \beta_1 LGDPDOMi,t-1 + \beta_2 LGDPFORi,t-1 + \beta_3 LIMPGRWTHi,t-1 + \beta_4 L\dot{I}NF_i,t-1 + vit$ olarak belirlenmiştir. Buna göre;

- $ADit$, belirlenen yılda açılan dumping soruşturma sayısını,
- $GDPDOMit-1$, soruşturmayı açan ülkenin bir yıl gecikmeli reel gayri safi yurtiçi hasıla büyüme oranlarını,
- $GDPFORit-1$, soruşturma açılan ülkenin bir yıl gecikmeli reel gayri safi yurtiçi hasıla büyüme oranlarını,
- $IMPGRWTHit-1$, soruşturma açılan ülkeden yapılan ithalatın artış hızının bir yıl gecikmeli değerlerini,
- $\dot{I}NFit-1$, soruşturma açan ülkenin bir yıl gecikmeli enflasyon oranlarını göstermektedir.

Yerli üreticinin dumpingli ithalattan kaynaklı zarara uğradığı iddiası araştırılırken bir önceki dönemin verileri inceleneceğinden belirlenen makro ekonomik değişkenler bir yıl önceki değerleri ile modele alınmıştır. Modelde bağımlı değişken hariç diğer değişkenlerin logaritması alınmıştır.

Türkiye'nin açmış olduğu dumping soruşturmalarının ülkelere göre dağılımı(EK-1)	http://i-tip.wto.org/goods/Forms/TableView.aspx
Türkiye ve dumping soruşturması açtığı ülkelerin enflasyon oranları(EK-2)	https://data.worldbank.org/ , https://en.actualitix.com/country/twn/taiwan-inflation-rate.php ve https://www.focus-economics.com/country-indicator/taiwan/inflation
Türkiye ve dumping soruşturması açtığı ülkelerin reel gayri safi yurtiçi hasıla artış oranları(EK-3)	https://data.worldbank.org/ , https://www.statista.com/statistics ve https://countryeconomy.com/gdp/taiwan
Türkiye'nin dumping soruşturması açtığı ülkelere yaptığı ithalatın artış oranları(EK-4)	http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist web sitesi ve yazarın kendi hesaplamaları ile elde edilmiştir.

Tablo 3.1. Değişkenlere ulaşılabildiği kullanılan veri tabanları

Sayıma dayalı toplanan veriler çoğunlukla Poisson dağılımı gösterip Poisson Regresyon yöntemi ile analiz edilirler. Poisson Regresyon, sayıma dayalı olarak elde edilmiş bağımlı değişken ile

bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi açıklamakta kullanılır. Bu regresyon türünde bağımlı değişkenin varyansının ortalamasından daha büyük olması aşırı yayılım olarak açıklanır. Aşırı yayılımın varlığında Poisson Regresyon kullanmak parametre tahminleri ve standart hataların sapmalı olmasına sebep olur. Böyle durumlarda aşırı yayılımı dikkate alan Negatif Binomial Regresyon modelinin kullanılması önerilmektedir (Kaya ve Yeşilova, 2012: 52). Çalışmamızda da bağımlı değişken olan bir yıl içerisinde açılan soruşturma sayılarının(ADit), sayıma dayalı olması ve pek çok yılda sıfır değerini alması nedeniyle Negatif Binomial Regresyon modeli tercih edilmiştir.

4.Uygulama Bulguları

NBR testi sonuçlarına göre, ülkemizin bir yıl gecikmeli reel gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızı (GDPDOMit1log) beklendiği gibi negatif yönlü olsa da $p > |z|$ değeri 0,640 olduğundan 0,05 düzeyinde anlamlı değildir. Soruşturma açılan ülkelerden yapılan bir yıllık gecikmeli ithalat artış hızı (IMPGRWTHit1log) beklenenin aksine negatif yönlü olup; $p > |z|$ değeri 0,302 olduğundan anlamsızdır. Ülkemizin bir yıllık gecikmeli enflasyon oranları(İNFit1log) ise beklenenin aksine negatif yönlü sonuçlanmış ve $p > |z|$ değeri 0,134 olduğundan anlamsızdır. Test sonuçlarına göre ülkemizin bir yıl gecikmeli; ithalat artış hızı, reel gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızı ve enflasyonu gibi kendi makro ekonomik göstergelerinin damping soruşturması açmasında belirleyici olmadığı görülmektedir. Sonuçlara göre yalnızca soruşturma açılan ülkelerin bir yıl gecikmeli reel gayri safi yurtiçi hasıla büyüme hızlarının(GDPFORit1log) beklendiği gibi doğrusal yönlü ve 0,017 $p > |z|$ değeri ile anlamlı olduğu anlaşılmıştır. Buna göre 2007-2017 yılları arasında, ülkemizin kendi makro ekonomik değişkenlerinden ziyade ticaret yapılan ülkelerin reel gayri safi yurtiçi hasılasındaki artışlar bu ülkelere damping soruşturması başlatılmasında etkili olmuştur.

ADit	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]
GDPDOMit1log	-.1541753	.3297869	-0.47	0.640	-.8005458 .4921952
GDPFORit1log	.6447673	.2701691	2.39	0.017	.1152455 1.174289
IMPGRWTHit1log	-.1611614	.1559928	-1.03	0.302	-.4669016 .1445789
İNFit1log	-2.603871	1.736768	-1.50	0.134	-6.007874 .800131
_cons	4.755363	4.054391	1.17	0.241	-3.191097 12.70182
/lnalpha	.3627907	.3873633			-.3964274 1.122009
alpha	1.437335	.5567708			.6727191 3.071017

LR test of alpha=0: $\chi^2(01) = 22.44$

Prob >= $\chi^2 = 0.000$

Şekil 4.1.NBR Test Sonuçları

İRR(Etki hızı oranı) değeri, ilgili değişkenin ortalamasının 1 birim fazla olduğundaki tahminin, bütün değişkenlerin kendi ortalamasına eşit olduğu andaki tahmine oranını göstermektedir.(Kaplan, 2014: 50) İRR test sonuçlarına göre, ticaret yapılan ülkenin bir yıl gecikmeli reel gayri safi yurtiçi hasılasındaki %10' luk artış ilgili ülkeye %9 oranında anti-damping soruşturması açılmasına neden olmaktadır.

ADit	IRR	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]
GDPDOMit1log	.8571217	.2826675	-0.47	0.640	.4490838 1.635903
GDPFORit1log	1.905544	.5148191	2.39	0.017	1.122149 3.235842
IMPGRWTHit1log	.8511547	.132774	-1.03	0.302	.6269418 1.155553
İNFit1log	.0739866	.1284975	-1.50	0.134	.0024593 2.225832
_cons	116.2059	471.144	1.17	0.241	.0411267 328346.1
/lnalpha	.3627907	.3873633			-.3964274 1.122009
alpha	1.437335	.5567708			.6727191 3.071017

LR test of alpha=0: $\chi^2(01) = 22.44$

Prob >= $\chi^2 = 0.000$

5.SONUÇ

Serbest rekabet, piyasalara dışarıdan bir müdahale olmadan fiyatların arz ve talep koşullarına göre belirlendiği durumda gerçekleşir. Dünya ticaretinin serbestleşmesi için GATT ve DTÖ tarifeler dışındaki engellerin kaldırılmasını, tarifelerin ise aşağıya doğru bir hareket izlemelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Ancak ülkelerin dış ödemeler dengelerini iyileştirme çabaları, gelişmekte olan sektörlerini ve yerli üreticilerini korumak istemeleri, haksız rekabetle mücadele edilmesi gibi amaçlarla sıkça tarife dışı engellere başvurdukları bilinmektedir.

Uluslararası ticaretin serbestleşmesi, ticaret miktarının büyük boyutlara ulaşmasını sağlarken ülkelerin kendi ulusal pazarlarını haksız rekabetten korumalarını gerekli kılmıştır. İthalatta haksız rekabete neden olan iki unsur sübvansiyon ve dampedindir. Günümüzde bu iki unsurun ülkeler tarafından sıklıkla kullanıldığını görmekteyiz. Bu çalışma esas olarak dampeding soruşturması açılmasında seçilen makro ekonomik değişkenlerin etkisini ölçmek amacıyla hazırlanmıştır.

Anti-dampeding vergisi kesin önleme dönüştürülmeden, soruşturma açılmış olması dahi ilgili ülke ile yapılacak ithalatı düşürmektedir. Hatta dampeding yaptığı iddia edilen şirketin ait olduğu ülkenin tüm dış ticaretinin sorgulanmasına neden olmakta; söz konusu ülkenin ticari ilişkilerindeki prestijini bozabilmektedir. Bu itibarla dampeding soruşturması kararları alınırken emin olunması gerekir. Ticari ilişkilerde meydana gelecek olumsuzluklar siyasi krizlere de neden olabilmektedir. Anti-dampeding vergisinin uygulanabilmesi için izlenmesi gereken prosedür DTÖ tarafından belirlenmiştir. Bu sayede ülkelerin diledikleri gibi anti-dampeding vergisine başvurmalarının önüne geçilmiştir. Anti-dampeding vergisinin uygulanabilmesi için ilgili ithalatın; zarar, zarar tehlikesinin varlığı veya ilgili sektörün kurulmasının gecikmesine sebep olması gerekir. Dampedingli ithalattan zarar gördüğünü iddia eden firma, zararı ve dampedingli ithalat arasındaki nedensellik bağına kurmak zorundadır.

Çalışmada ülkemizin 2007-2017 yılları arasında açmış olduğu dampeding soruşturmalarının; ülkemizin reel gayri safi yurtiçi hasılası ve enflasyon oranı, soruşturma açılan ülkelerden yapılan ithalat artış hızı ve soruşturma açılan ülkelerin reel gayri safi yurtiçi hasılası gibi makro ekonomik göstergelerden etkilenip etkilenmediği incelenmiştir. Dampedingli ithalatın yerli üreticiye verdiği zarar, zarar tehlikesinin varlığı ve bir üretim dalının kurulmasının gecikmesi etkileri araştırılırken bir yıl öncesinin verileri dikkate alınacağından seçilen makro ekonomik değişkenlerde bir yıllık gecikme ile modele dâhil edilmiştir. Belirtilen dönemde ülkemizde 35 farklı ülkeye dampeding soruşturması açılrsa da veri sayısının az olduğu ülkeler teste dâhil edilmeyip; çalışma 17 ülke üzerine NBR modeli kullanılarak yapılmıştır. Test sonuçlarına göre ülkemizin bir yıllık gecikmeli; ithalat artış hızı, reel gayri safi yurtiçi hasılası ve enflasyonu gibi kendi makro ekonomik göstergelerinin dampeding soruşturması açılmasında belirleyici olmadığı görülmektedir. Sonuçlara göre sadece soruşturma açılan ülkelerin reel gayri safi yurtiçi hasılasındaki artışlar bu ülkelere karşı dampeding soruşturması başlatılmasında etkili olmuştur. Buna göre ticaret ortaklarının üretim fazlalarını dampedingli fiyatlarla ülkemize ihraç etmelerinin önüne geçilmek istendiği sonucuna ulaşılmıştır. Seçilen ticaret ortaklarının reel gayri safi yurtiçi hasılasındaki %10' luk artış ilgili ülkeye %9 oranında anti-dampeding soruşturması açılmasına neden olmaktadır.

Konuyla ilgili yapılan başka testlerde anti-dampeding soruşturması açılmasına, makro ekonomik değişkenlerin büyük ölçüde etki ettiği ve bu durumun adil ticaretin sağlanmasından çok ülkelerin kendi menfaatlerini korumaya yönelik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak 2007-2017 dönemi için yapılan bu çalışmada; anti dampeding soruşturmalarının açılmasında, ülkemizin kendi makro ekonomik değişkenlerinin değil; seçilen ticaret ortaklarının yurtiçi üretim miktarlarıyla ilgilenildiği ve ülkemize dampedingli fiyatlarla yapılan ithalatın önüne geçilmeye çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Sadece modelde kullanılan bağımsız değişkenlere ve sonuçlara bakarak ülkemizde başlatılan dampeding soruşturmalarının DTÖ kurallarına uygun olduğu ve amacından sapmadığını söyleyebiliriz. Uluslararası ticaretin adil kurallara göre yapılıp yapılmadığı konusunda araştırma yapılırken makro ekonomik değişkenlerin etkisinin yanı sıra; siyasi etkilerin, coğrafi ve kültürel yakınlığın, misilleme etkisinin, şirketlerin hükümetler üzerinde yaratabileceği baskıların, ihraç sektörlerinin korunmak istenmesinin v.b. unsurların da dampeding soruşturması açılmasındaki rolünün incelenmesi gerekir.

EKLER

ÜLKELER/ YILLAR	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Belçika											1
Brezilya										1	
Bulgaristan		1									
Kanada		1									
Çin	3	5	5	2		3	3	4	7	5	
Çin Tayvanı						1			1		
Mısır						1		2			1
Finlandiya										1	
Fransa									1		
Almanya							1				1
Yunanistan										1	
Çin Hong Kongu		1	1								
Hindistan		1				2	1	1		1	
Endonezya	1	4			1						
İran		1									
İsrail		1						2			
İtalya		1				1					
Japonya									1		
Kore Cumhuriyeti										4	1
Kuveyt		1									
Malezya	1	2				2	1				
Pakistan						1					
Polonya										1	
Romanya					1	1			1		
Rusya Federasyonu									1	2	

EK Tablo-1. Türkiye'nin 2007-2017 yılları arasında açmış olduğu anti-damping soruşturmalarının ülkelere göre dağılımı

Suudi Arabistan		2						1			
Sırbistan						1					
Slovak Cumhuriyeti									1		
İspanya											1
İsveç											1
Tayland	1				1	1			1		
Ukrayna									1		
Birleşik Arap Emirlikleri										1	
Amerika Birleşik Devletleri		1						2			
Vietnam	1	1				1			1		
TOPLAM	7	23	6	2	3	15	6	12	16	17	6

EK Tablo-1(devam)Türkiye'nin 2007-2017 yılları arasında açmış olduğu anti-damping soruşturmalarının ülkelere göre dağılımı

Kaynak: <http://i-tip.wto.org/goods/Forms/TableView.aspx>

ÜLKELER/ YILLAR	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Belçika	1,8	1,8	4,5	-0,1	2,2	3,5	2,8	1,1	0,3	0,6	2,0
Brezilya	4,2	3,6	5,7	4,9	5,0	6,6	5,4	6,2	6,3	9,0	8,7
Bulgaristan	7,3	8,4	12,3	2,8	2,4	4,2	3,0	0,9	-1,4	-0,1	-0,8
Kanada	2,0	2,1	2,4	0,3	1,8	2,9	1,5	0,9	1,9	1,1	1,4
Çin	1,5	4,8	5,9	-0,7	3,3	5,4	2,6	2,6	2,0	1,4	2,0
Çin Tayvanı	0,6	1,8	3,5	-0,9	0,9	1,4	1,9	0,8	1,2	-0,3	1,4
Mısır	7,6	9,3	18,3	11,8	11,3	10,1	7,1	9,4	10,1	10,4	13,8
Finlandiya	1,6	2,5	4,1	0	1,2	3,4	2,8	1,5	1,0	-0,2	0,4
Fransa	1,7	1,5	2,8	0,1	1,5	2,1	2,0	0,9	0,5	0	0,2
Almanya	1,6	2,3	2,6	0,3	1,1	2,1	2,0	1,5	0,9	0,2	0,5
Yunanistan	3,2	2,9	4,2	1,2	4,7	3,3	1,5	-0,9	-1,3	-1,7	-0,8
Çin HongKongu	2,0	2,0	4,3	0,6	2,3	5,3	4,1	4,4	4,5	3,0	2,4

EK Tablo-2. Türkiye ve anti-damping soruşturması açtığı ülkelerde 2006-2016 yılları arasında gerçekleşen enflasyon oranları

Hindistan	6,1	6,4	8,4	10,9	12,0	8,9	9,3	10,9	6,6	4,9	4,9
Endonezya	13,1	6,4	9,8	4,8	5,1	5,4	4,3	6,4	6,4	6,4	3,5
İran	11,9	17,2	25,5	13,5	10,1	20,6	27,4	39,3	17,2	13,7	8,6
İsrail	2,1	0,5	4,6	3,3	2,7	3,5	1,7	1,5	0,5	-0,6	0,5
İtalya	2,1	1,8	3,4	0,8	1,5	2,7	3,0	1,2	0,2	0	-0,1
Japonya	0,2	0,1	1,4	-1,4	-0,7	-0,3	-0,1	0,3	2,8	0,8	-0,1
Kore Cumhuriyeti	2,2	2,5	4,7	2,8	2,9	4,0	2,2	1,3	1,3	0,7	1,0
Kuveyt	3,1	5,5	10,6	4,6	4,5	4,9	3,2	2,7	2,9	3,3	3,2
Malezya	3,6	2,0	5,4	0,6	1,7	3,2	1,6	2,1	3,2	2,1	2,1
Pakistan	7,9	7,6	20,3	13,6	13,9	11,9	9,7	7,7	7,2	2,5	3,8
Polonya	1,1	2,4	4,3	3,8	2,7	4,3	3,6	1,0	0,1	-1,0	-0,6
Romanya	6,6	4,8	7,8	5,6	6,1	5,8	3,3	4,0	1,1	-0,6	-1,5
Rusya Federasyonu	9,7	9,0	14,1	11,7	6,9	8,4	5,1	6,7	7,8	15,5	7,0
Suudi Arabistan	2,2	4,2	9,9	5,1	5,3	5,8	2,9	3,5	2,7	2,2	3,5
Sırbistan	11,7	6,4	12,4	8,1	6,1	11,1	7,3	7,7	2,1	1,4	1,1
Slovak Cumhuriyeti	4,5	2,8	4,6	1,6	1,0	3,9	3,6	1,4	-0,1	-0,3	-0,5
İspanya	3,5	2,8	4,1	-0,3	1,8	3,2	2,4	1,4	-0,2	-0,5	-0,2
İsveç	1,4	2,2	3,4	-0,5	1,2	3,0	0,9	0	-0,2	0	1
Tayland	4,6	2,2	5,5	-0,8	3,2	3,8	3,0	2,2	1,9	-0,9	0,2
Ukrayna	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0	0,6	-0,3	12,2	48,7	13,9
Birleşik Arap Emirlikleri	-	-	12,3	1,6	0,9	0,9	0,7	1,1	2,3	4,1	1,6
Amerika Birleşik Devletleri	3,2	2,9	3,8	-0,4	1,6	3,2	2,1	1,5	1,6	0,1	1,3
Vietnam	7,4	8,3	23,1	7,1	8,9	18,7	9,1	6,6	4,1	0,9	3,2
Türkiye	9,6	8,8	10,4	6,3	8,6	6,5	8,9	7,5	8,9	7,7	7,8

EK Tablo-2(devam) Türkiye ve anti-damping soruşturması açtığı ülkelerde 2006-2016 yılları arasında gerçekleşen enflasyon oranları

Kaynak: <https://data.worldbank.org/>, <https://en.actualitix.com/country/twn/taiwan-inflation-rate.php> ve <https://www.focus-economics.com/country-indicator/taiwan/inflation>

ÜLKELER/ YILLAR	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Belçika	2,5	3,4	0,8	-2,3	2,7	1,8	0,2	0,2	1,4	1,4	1,5
Brezilya	4,0	6,1	5,1	-0,1	7,5	4,0	1,9	3,0	0,5	-3,8	-3,6
Bulgaristan	6,8	7,7	3,6	-3,6	1,3	1,9	0	0,9	1,3	3,6	3,9
Kanada	2,6	2,1	1,0	-2,9	3,1	3,1	1,7	2,5	2,6	0,9	1,5
Çin	12,7	14,2	9,7	9,4	10,6	9,5	7,9	7,8	7,3	6,9	6,7
Çin Tayvanı	5,6	6,5	0,7	-1,6	10,6	3,8	2,1	2,2	4,0	0,7	1,4
Mısır	6,9	7,1	7,2	4,7	5,1	1,8	2,2	2,2	2,9	4,4	4,3
Finlandiya	4,1	5,2	0,7	-8,3	3,0	2,6	-1,4	-0,8	-0,6	0	1,9
Fransa	2,4	2,4	0,2	-2,9	2,0	2,1	0,2	0,6	0,9	1,1	1,2
Almanya	3,7	3,3	1,1	-5,6	4,1	3,7	0,5	0,5	1,9	1,7	1,9
Yunanistan	5,7	3,3	-0,3	-4,3	-5,5	-9,1	-7,3	-3,2	0,7	-0,3	-0,2
Çin Hong Kongu	7,0	6,5	2,1	-2,5	6,8	4,8	1,7	3,1	2,8	2,4	2,0
Hindistan	9,3	9,8	3,9	8,5	10,3	6,6	5,5	6,4	7,5	8,0	7,1
Endonezya	5,5	6,3	6,0	4,6	6,2	6,2	6,0	5,6	5,0	4,9	5,0
İran	5,0	8,2	0,3	1,0	5,8	2,6	-7,4	-0,2	4,6	-1,3	13,4
İsrail	5,2	5,8	3,0	1,4	5,2	4,7	1,9	4,1	3,4	3,0	4,1
İtalya	2,0	1,5	-1,1	-5,5	1,7	0,6	-2,8	-1,7	0,1	1,0	0,9
Japonya	1,4	1,7	-1,1	-5,4	4,2	-0,1	1,5	2,0	0,3	1,2	1,0
Kore Cumhuriyeti	5,2	5,5	2,8	0,7	6,5	3,7	2,3	2,9	3,3	2,8	2,8
Kuveyt	7,5	6,0	2,5	-7,1	-2,4	9,6	6,6	1,1	0,5	0,6	3,5
Malezya	5,6	9,4	3,3	-2,5	7,0	5,3	5,5	4,7	6,0	5,0	4,2
Pakistan	6,2	4,8	1,7	2,8	1,6	2,7	3,5	4,4	4,7	4,7	5,5
Polonya	6,2	7,0	4,2	2,8	3,6	5,0	1,6	1,4	3,3	3,8	2,9
Romanya	8,1	6,9	8,5	-7,1	-0,8	1,1	0,6	3,5	3,1	4,0	4,6
Rusya Federasyonu	8,2	8,5	5,2	-7,8	4,5	5,3	3,7	1,8	0,7	-2,8	-0,2
Suudi Arabistan	2,8	1,8	6,2	-2,1	5,0	10,0	5,4	2,7	3,7	4,1	1,7

EK Tablo-3. Türkiye ve anti-damping soruşturması açtığı ülkelerde 2006-2016 yılları arasında gerçekleşen reel gayri safi yurtiçi hasıla büyüme oranları

Srbistan	4,9	5,9	5,4	-3,1	0,6	1,4	-1,0	2,6	-1,8	0,8	2,8
Slovak Cumhuriyeti	8,5	10,8	5,6	-5,4	5,0	2,8	1,7	1,5	2,8	3,9	3,3
İspanya	4,2	3,8	1,1	-3,6	0	-1	-2,9	-1,7	1,4	3,4	3,3
İsveç	4,7	3,4	-0,6	-5,2	6	2,7	-0,3	1,2	2,6	4,5	3,2
Tayland	5,0	5,4	1,7	-0,7	7,5	0,8	7,2	2,7	0,9	2,9	3,2
Ukrayna	7,3	7,9	2,3	-14,8	4,2	5,5	0,2	0	-6,6	-9,8	2,3
Birleşik Arap Emirlikleri	9,8	3,2	3,2	-5,2	1,6	6,4	5,1	5,8	3,3	3,8	3,0
Amerika Birleşik Devletleri	2,7	1,8	-0,3	-2,8	2,5	1,6	2,2	1,7	2,6	2,9	1,5
Vietnam	7,0	7,1	5,7	5,4	6,4	6,2	5,2	5,4	6,0	6,7	6,2
Türkiye	7,1	5,0	0,8	-4,7	8,5	11,1	4,8	8,5	5,2	6,1	3,2

Ek Tablo-3(devam) Türkiye ve anti-damping soruşturması açtığı ülkelerde 2006-2016 yılları arasında gerçekleşen reel gayri safi yurtiçi hasıla büyüme oranları

Kaynak: <https://data.worldbank.org/>, <https://www.statista.com/statistics> ve <https://countryeconomy.com/gdp/taiwan>

ÜLKELER/ YILLAR	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Belçika	10,522	15,815	9,832	-24,731	35,508	23,303	-6,793	4,147	0,533	-18,555	1,71
Brezilya	17,056	25,448	21,421	-22,332	21,849	53,938	-14,667	-20,410	22,709	3,672	-0,236
Bulgaristan	39,774	17,327	-5,72	-39,299	52,433	45,349	11,275	0,241	3,111	-20,8	-4,953
Kanada	50,897	28,467	64,751	-34,358	-2,352	43,288	-27,282	42,239	-18,37	-16,096	14,414
Çin	40,429	36,869	18,317	-19,042	35,531	26,264	-1,835	15,922	0,941	-0,179	2,283
Çin Tayvanı	7,772	14,254	-10,634	-20,279	37,292	9,894	1,649	-5,424	3,294	-3,316	-17,85
Mısır	16,942	108,94	35,72	-27,609	44,411	49,19	-2,905	21,371	-11,93	-15,236	18,709
Finlandiya	18,385	6,102	-2,285	-32,591	40,144	16,246	-14,030	11,677	-8,57	-11,112	-6,886
Fransa	22,964	8,422	14,934	-21,394	15,296	12,877	-6,93	-5,937	0,528	-6,462	-3,066
Almanya	8,319	18,768	6,54	-24,563	24,488	30,978	-6,895	12,998	-7,497	-4,549	0,576
Yunanistan	43,622	-9,104	21,107	-1,707	36,296	66,633	37,801	18,818	-3,856	-53,981	-36,21
Çin Hong Kongu	18,282	15,339	17,753	-48,201	18,113	-15,592	12,071	-13,009	-2,39	-14,404	55,577
Hindistan	23,345	45,607	6,878	-22,592	79,224	90,579	-10,079	8,969	8,335	-18,628	2,56

EK Tablo-4. Türkiye'nin anti-damping soruşturması açtığı ülkelere 2006-2016 yılları arasında gerçekleşen ithalatın artış oranları

Endonezya	37,463	31,865	3,6	-27,752	45,07	30,816	-7,037	10,797	2,704	-19,831	-13,033
İran	62,172	17,567	23,948	-58,462	124,45	63,002	-3,986	-13,218	-5,296	-38,004	-22,907
İsrail	-2,801	38,303	33,850	-25,774	26,510	51,313	-16,862	41,367	19,161	-41,952	-17,153
İtalya	14,317	12,737	9,544	-28,902	33,513	32,643	-0,783	-3,444	-6,433	-11,753	-3,953
Japonya	3,457	15,130	8,730	-30,913	18,541	29,290	-15,533	-4,116	-7,334	-1,870	25,590
Kore Cumhuriyeti	2,033	22,878	-6,366	-23,792	52,781	32,208	-10,135	7,565	23,980	-6,503	-9,538
Kuveyt	34,693	61,476	-10,885	128,45	16,445	26,073	2,964	4,362	-32,47	-27,934	-21,723
Malezya	18,924	34,124	20,696	-36,461	16,972	39,453	-18,453	-3,713	-5,670	15,346	49,119
Pakistan	20,344	40,031	10,273	5,626	21,109	16,428	-36,434	-21,325	-0,253	-28,699	-15,196
Polonya	15,439	14,593	20,144	-8,128	44,238	33,393	-12,531	4,135	-3,215	-3,389	8,951
Romanya	16,774	16,626	13,976	-36,356	52,756	10,208	-14,86	11,004	-6,383	-22,726	-15,513
Rusya Federasyonu	37,972	32,023	33,417	-37,986	11,056	10,889	11,156	-5,863	0,895	-19,324	-25,681
Suudi Arabistan	6,102	18,084	23,544	-14,647	77,962	44,975	8,469	-7,193	16,292	-9,642	-13,319
Srbistan	-49,254	44,053	-12,726	-9,412	95,938	94,752	-3,639	22,584	8,709	-12,998	20,956
Slovak Cumhuriyeti	15,719	48,105	39,496	-9,923	13,828	-3,62	-2,43	28,103	-17,63	-6,61	10,781
İspanya	7,805	13,317	4,724	-16,957	28,148	28,024	-2,789	6,542	-5,327	-8,02	1,624
İsveç	4,271	15,331	11,228	-0,941	1,681	18,804	-6,52	-4,168	-1,541	-21,334	-6,731
Tayland	38,209	31,244	19,843	-35,035	33,79	24,33	-17,601	-0,859	-1,836	-5,248	22,525
Ukrayna	15,392	47,727	35,122	-48,305	21,417	25,551	-8,683	2,779	-6,060	-18,725	-26,116
Birleşik Arap Emirlikleri	71,476	33,441	47,035	-3,377	4,576	136,16	118,04	49,712	-39,58	-38,251	84,257
Amerika Birleşik Devletleri	16,469	30,430	46,654	-28,391	43,646	30,160	-11,872	-10,858	1,043	-12,462	-2,456
Vietnam	71,681	65,258	41,716	3,056	64,526	34,360	20,255	37,304	20,583	-12,619	-1,161

Ek Tablo-4(devam) Türkiye'nin anti-damping soruşturması açtığı ülkelerden 2006-2016 yılları arasında gerçekleşen ithalatın artış oranları

Kaynak: <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> web sitesi ve yazarın kendi hesaplamaları ile elde edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Aggarwal, A.(2003). Patterns and Determinants of Anti-Dumping: *A Worldwide Perspective, Indian Council For Research on International Economic Relations*, Working Paper No.113, Ekim 2003.
- Avşar, V.(2014). Türkiye'nin Antidumping Soruşturmasını Etkileyen Faktörler: Sanayi Verileri ile Ekonometrik Bir Analiz, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, Nisan, 2014, ss. 9(1), 44.
- Bown Chad P. (2008). The WTO and Antidumping in Developing Countries, *Economics and Politics*, Cilt 20, Sayı 2, ss. 285-286.
- Boztaş, D. (2012). *Türkiye'nin İthalatında Yeni Korumacılığın Bir Aracı Olarak Anti-Dumping Uygulamaları*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı, Ankara, ss. 55-56
- Büyükmutlu, T. (2011). *İthalatta Haksız Rekabet Mevzuatının Risk Analizi Açısından İncelenmesi*, Uzmanlık Tezi, T.C Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Ankara, ss. 60, 68.
- Cete E. (1998). *İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Çerçevesinde Anti-Dumping Mevzuatımızın Uyum Sorunu*, Uzmanlık Tezi, T.C.Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı, Ankara, ss. 27.
- Düztepe Ş. (1993). *Dış Ticarete Haksız Rekabet ve Haksız Rekabete Karşı Korunma , Türkiye Uygulaması, Damping, Anti-Dumping, Sübvansiyon, Telif Edici Vergiler*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Bursa, ss. 4-5.
- Elele O. (2008). *Uluslararası Ticarete Damping ve Antidumping*, (Birinci Baskı). Türkiye, Yaklaşım Yayıncılık, 53.
- İnternet: <http://i-tip.wto.org/goods/Forms/TableView.aspx> adresinden 20.01.2018 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: <https://data.worldbank.org/> adresinden 27.02.2018 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: <https://en.actualitix.com/country/twn/taiwan-inflation-rate.php> adresinden 27.02.2018 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: <https://www.focus-economics.com/country-indicator/taiwan/inflation> adresinden 27.02.2018 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: <https://www.statista.com/statistics> adresinden 20.03.2018 tarihinde alınmıştır.
- İnternet: <https://countryeconomy.com/gdp/taiwan> adresinden 20.03.2018 tarihinde alınmıştır.
- İnternet:Türkiye İstatistik Kurumu, <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> adresinden 19.01.2018 tarihinde alınmıştır.
- Kaplan R., (2014), *Anti-damping Uygulamalarının Makro Ekonomik Belirleyicileri: Türkiye Örneği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Antalya, ss. 46-50.
- Kaya Y.,Yeşilova A. (2012). E-Posta Trafikinin Sıfır Değer Ağırlıklı Regresyon Yöntemleri Kullanılarak İncelenmesi, *Anadolu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi Uygulamalı Bilimler ve Mühendislik*, Cilt 13, Sayı 1, ss. 52.
- Kaymakçı O., Avcı N., Şen R. (2007). *Uluslararası Ticarete Giriş* (Birinci Baskı). Türkiye, Nobel Yayın Dağıtım ss. 67, 79-80.
- Knetter M.M., Prusa T.J., (2000). Macroeconomic Factors and Antidumping Filings: Evidence From Four Countries, *National Bureau Of Economic Research*, Kasım, Sayı 8010
- Özer H., Erkal G. (2016). Türkiye'nin Antidumping Uygulamalarının Ekonometrik Analizi, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt:30, Sayı:2, ss. 445-449.
- Türkcan K., Dişbudak C. (2005), Anti-Damping Uygulamalarının Ekonometrik Analizi: Türkiye Örneği, *İktisat, İşletme ve Finans Dergisi*, Cilt 20, Sayı 233, ss. 150-151, 159-162.
- Yavuz H.(2016). *Gümrük Mevzuatı ve Uygulamaları* (Üçüncü Baskı). Türkiye, Analiz Yayınları, ss. 212